

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

24

YASAMA YILI

3

SIRA SAYISI: 484

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kongo Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Sanayisi İş Birliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu
(1/784)

İÇİNDEKİLER

Sayfa

• 1/784 Esas Numaralı Tasarının

- TBMM Başkanlığına Sunuş Yazısı 4

- Gerekçesi 4

• Dışışleri Komisyonu Raporu 5

• Muhalefet Şerhi 7

• Tasarı Metni 8

• Dışışleri Komisyonunun Kabul Ettiği Metin 8

• Anlaşma Metni 9

*T.C.
Başbakanlık
Kanunlar ve Kararlar
Genel Müdürlüğü
Sayı: 31853594-101-754-2849*

24/5/2013

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışişleri Bakanlığı’nca hazırlanan ve Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulu’nca 6/5/2013 tarihinde kararlaştırılan “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kongo Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Sanayisi İş Birliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı” ile gerekçesi ilişikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Recep Tayyip Erdoğan
Başbakan

HAVALE EDİLDİĞİ KOMİSYONLAR (1/784)	
ESAS	Dışişleri Komisyonu
TALİ	Milli Savunma Komisyonu

GEREKÇE

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kongo Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Sanayisi İş Birliği Anlaşması 15 Kasım 2012 tarihinde Ankara’da imzalanmıştır.

Söz konusu Anlaşma ile iki ülke arasında;

- Savunma sanayi iş birliği faaliyetlerinin hukuki bir temelde yürütülmesi,
- Savunma sanayi alanındaki ihtiyaçların ortak üretimi,
- Savunma sanayi ürünlerinin üretimi konusunda teknoloji transferi,
- İhtiyaç duyulan savunma sanayi ürünlerinin karşılıklı tedariki,
- Müşterek üretilecek savunma sanayi ürünlerinin üçüncü ülkelere satışı ile Türkiye tarafından üretilen savunma sanayi ürünlerine pazar imkanı sağlanması amaçlanmaktadır.

Anlaşma ile ayrıca, Kongo Cumhuriyeti’nin ihtiyacı olan savunma sanayi ürünlerinin Türkiye tarafından karşılanması ve iş birliğinin her iki ülke yararına geliştirilmesi hedeflenmektedir.

Dışışleri Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Dışışleri Komisyonu

4.7.2013

Esas No: 1/784

Karar No: 371

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışışleri Bakanlığı tarafından hazırlanarak Bakanlar Kurulunca 24/5/2013 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan ve Başkanlıkça 3/6/2013 tarihinde tali komisyon olarak Milli Savunma Komisyonuna, esas komisyon olarak da Komisyonumuza havale edilen "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kongo Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Sanayisi İşbirliği Anlaşmasının Onaylanması Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı" Komisyonumuzun 24 üncü Yasama Dönemi 20/6/2013 tarihli 60 ıncı toplantısında Dışışleri Bakanlığı ve Milli Savunma Bakanlığı yetkililerinin de katılımlarıyla görüşülmüştür.

Komisyonumuza havale edilen metinler incelendiğinde Tasarının, taraflar arasında savunma sanayi işbirliği faaliyetlerinin hukuki bir temelde yürütülmesini, savunma sanayi alanındaki ihtiyaçların ortak üretimini, savunma sanayi ürünlerinin üretimi konusunda teknoloji transferini, ihtiyaç duyulan ürünlerin karşılıklı tedarikini ve üretilcek savunma sanayi ürünlerine pazar imkânı sağlanmasını teminen, 15 Kasım 2012 tarihinde Ankara'da imzalanan Anlaşmanın onaylanmasının uygun bulunması amacıyla hazırlandığı anlaşılmaktadır.

Komisyonumuzda Tasarının tümü üzerinde yapılan görüşmelerde, Hükümet temsilcileri tarafından;

- Kongo Cumhuriyeti'nin ülkemizin Afrika'ya açılım politikası çerçevesinde öncelik atfettiği ülkelerden biri olduğu,

- Kongo Cumhuriyeti'nde büyükelçilik açılması konusundaki Bakanlar Kurulu kararının tekemmül ettiği ve Kongo Cumhuriyeti'nin de aynı şekilde önümüzdeki dönemde Ankara'da bir büyükelçilik açacağı,

- İkili ilişkilerde askerî ve savunma sanayi iş birliğinin önemli bir boyut teşkil ettiği,

- Anlaşmanın iki ülke arasında savunma sanayi faaliyetlerinin hukuki bir zeminde yürütülmesi ve bu alanda iş birliğinin geliştirilmesi amacıyla imzalandığı,

- Anlaşmanın onay işlemlerinin henüz Kongo Cumhuriyeti tarafından tekemmül ettirilmediği, ifade edilmiştir.

Komisyonumuzda Tasarının tümü üzerinde yapılan görüşmelerde, Komisyon üyeleri tarafından;

- Kongo Cumhuriyeti'nin savunma sanayii açısından ülkemize ne gibi bir katkıda bulunmasının söz konusu olacağı ya da bu iş birliğinin hangi tablonun bir sonucu olacağı,

- Anlaşma kapsamında Kongo'ya satılması muhtemel silahların ülke yönetimi tarafından kendi halkına karşı kullanamayacağı yönünde bir kaydın olup olmadığı, böyle bir kayıt konulmamış işleyle ilgili bir şerh düşölerek yeniden bir anlaşma yapılması gerektiği,

İfade edilmiştir.

Hükümet Temsilcileri tarafından cevaben;

- Bu anlaşmayla Türkiye'nin savunma sanayiinin pazarlanmasının hedeflendiği,
- Bugüne kadarki uygulamalarda iki taraflı anlaşmalarda satılması muhtemel silahların ülke yönetimi tarafından kendi halkına karşı kullanılamayacağı yönünde bir hüküm konulmadığı,
- Ancak Anlaşma kapsamında bir silah satışının gerçekleşmesi için Dışışleri ile Milli Savunma bakanlıklarının görüşlerinin alınacağı, dolayısıyla silahların ülke halkına karşı kullanılmasına ilişkin kaygıların bakanlıklar tarafından değerlendirilebileceği,

İfade edilmiştir.

Tasarının tümü üzerindeki görüşmelerin ardından Tasarı ve gerekçesi Komisyonumuzca benimsenerek oy çokluğu ile maddelerin görüşülmesine geçilmiştir.

Tasarının 1 inci, 2 nci ve 3 üncü maddeleri ile tümü aynen ve oy çokluğu ile kabul edilmiştir.

Komisyon Raporu'na muhalefet şerhi koymak isteyen üyelere 24 Haziran 2013 saat 18.00'e kadar süre tanınmıştır.

Komisyon üyelerinden İstanbul Milletvekili Harun Karaca, İstanbul Milletvekili İsmail Safi; ve Samsun Milletvekili Akif Çağatay Kılıç Tasarı ile ilgili özel sözcü seçilmişlerdir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan <i>Volkan Bozkır</i> İstanbul Üye <i>Tunca Toskay</i> Antalya	Sözcü <i>Osman Aşkın Bak</i> İstanbul Üye <i>Mehmet Ali Ediboğlu</i> Hatay (Muhalefifim, muhalefet şerhi ektedir) Üye <i>Osman Taney Korutürk</i> İstanbul (Muhalefifim, muhalefet şerhi ektedir) Üye <i>Aytuğ Atıcı</i> Mersin (Karşı oy yazımız ektedir) Üye <i>Akif Çağatay Kılıç</i> Samsun (Bu raporun özel sözcüsü)	Kâtip <i>Gönül Bekin Şahkulubey</i> Mardin Üye <i>Osman Oktay Ekşi</i> İstanbul (Muhalefifim, muhalefet şerhi ektedir) Üye <i>İsmail Safi</i> İstanbul (Bu raporun özel sözcüsü) Üye <i>Hasan Karal</i> Rize
---	---	--

MUHALEFET ŞERHİ

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE KONGO CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ
ARASINDA SAVUNMA SANAYİSİ İŞBİRLİĞİ ANLAŞMASININ ONAYLANMASININ
UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TASARISI'NA KARŞI OY GEREKÇEMİZDİR

20.06.2013 Tarihinde, TBMM Dışişleri Komisyonu'nda 1/784 esas numarası ile "**Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kongo Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Sanayisi İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı**" görüşülmüştür.

Tasarıda, "Anlaşmanın hükümleri diğer devletlerin çıkarlarına, güvenliklerine ve ülke bütünlüklerine karşı kullanılmayacaktır." şeklinde bir taahhüt vardır. Ayrıca, Madde VIII'de fikri ve sınai haklar da korunmaktadır.

Başka devletlerin hakları ile fikri ve sınai haklar korunmasına rağmen Tasarıda, Kongo Cumhuriyeti Halkını koruyan herhangi bir madde ve ifadeye rastlanmamıştır. Bilindiği gibi Kongo Cumhuriyeti, Demokrasi İndeksinde, Türkiye'nin bulunduğu "Karma Rejim" grubundan sonra gelen son gruptaki "Otoriter Rejim" grubundadır.

Otoriter rejimlerin iktidarlarını korumak için ellerindeki silahları halkına karşı nasıl insafsızca kullandığı hem tarihte görülmüş hem de günümüzde sıkça görülmektedir. Otoriter bir rejimin bu silahları ve diğer askeri malzemeleri kendi halkına karşı kullanmayacağını garantisi yoktur.

Askeri işbirliği içinde bulunduğumuz ülkenin, bize ait veya katkımız olan bir ürünle kendi halkına zulüm uygulamasını ahlaken ve evrensel insan hakları çerçevesinde kabul etmemiz olası değildir.

Anlaşmayı bu özelliği ile eksik ve kusurlu bulduğumuzu ifade eder karşı olduğumuzu bildiririz.

Aytuğ Atıcı
Mersin

Osman Taney Korutürk
İstanbul
Mehmet Ali Ediboğlu
Hatay

Osman Oktay Ekşi
İstanbul

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ
İLE KONGO CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ
ARASINDA SAVUNMA SANAYİSİ İŞ
BİRLİĞİ ANLAŞMASININ ONAYLAN-
MASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR
KANUN TASARISI**

MADDE 1- (1) 15 Kasım 2012 tarihinde Ankara’da imzalanan “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kongo Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Sanayisi İş Birliği Anlaşması”nın onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

DİŞİŞLERİ KOMİSYONUNUN
KABUL ETTİĞİ METİN

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ
İLE KONGO CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ
ARASINDA SAVUNMA SANAYİSİ İŞ
BİRLİĞİ ANLAŞMASININ ONAYLAN-
MASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR
KANUN TASARISI**

MADDE 1- Tasarının 1 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2- Tasarının 2 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3- Tasarının 3 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Recep Tayyip Erdoğan

Başbakan

Başbakan Yardımcısı

B. Arınç

Başbakan Yardımcısı

B. Bozdağ

Avrupa Birliği Bakanı

E. Bağış

Çevre ve Şehircilik Bakanı

E. Bayraktar

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı

T. Yıldız

Gümrük ve Ticaret Bakanı

H. Yazıcı

Kültür ve Turizm Bakanı V.

E. Bağış

Milli Savunma Bakanı

İ. Yılmaz

Başbakan Yardımcısı

A. Babacan

Adalet Bakanı

S. Ergin

Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanı

N. Ergün

Dışişleri Bakanı V.

B. Atalay

Gençlik ve Spor Bakanı

S. Kılıç

İçişleri Bakanı

M. Güler

Maliye Bakanı

M. Şimşek

Orman ve Su İşleri Bakanı

V. Eroğlu

Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanı

B. Yıldırım

Başbakan Yardımcısı

B. Atalay

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı

F. Şahin

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı

F. Çelik

Ekonomi Bakanı

M. Z. Çağlayan

Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı

M. M. Eker

Kalkınma Bakanı

C. Yılmaz

Milli Eğitim Bakanı

N. Avcı

Sağlık Bakanı

M. Müezzinoğlu

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ
İLE
KONGO CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ
ARASINDA
SAVUNMA SANAYİSİ İŞ BİRLİĞİ
ANLAŞMASI

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ
İLE
KONGO CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ
ARASINDA
SAVUNMA SANAYİSİ İŞ BİRLİĞİ ANLAŞMASI
GİRİŞ

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Kongo Cumhuriyeti Hükümeti (bundan böyle münferiden "Taraflar" müştereken "Taraflar" olarak anılacaktır);

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kongo Cumhuriyeti Hükümeti arasında mevcut olan 29 Eylül 2005 tarihli Askeri Alanda Eğitim, Teknik ve Bilimsel İş Birliği Çerçeve Anlaşması'nın hükümlerini dikkate alarak;

Birleşmiş Milletler Şartının hedef ve ilkelerine bağlılıklarını teyit ederek,

Karşılıklı yarar ve hak eşitliği ilkeleri temelinde, daha fazla geliştirilecek ve güçlendirilecek olan dostluk ve iş birliği ilişkilerinin, dünya barışı ve güvenliğine olduğu kadar iki ülkenin ortak çıkarlarına da katkıda bulunacağını vurgulayarak,

Askerî teçhizat ve silâh alanında bilimsel ve teknik kabiliyetlerini kullanarak savunma sanayisi iş birliğini geliştirme isteklerini belirterek,

Karşılıklı saygı ile mütekabiliyet esaslarına bağlı kalarak,

Aşağıdaki konularda anlaşmaya varmışlardır:

MADDE I
AMAÇ

Bu Anlaşmanın amacı; savunma mal ve hizmetlerinin geliştirilmesi, üretimi, tedariki, idamesi ve ilgili teknik ve lojistik destek alanlarında daha etkili iş birliği ile Taraflar arasında savunma sanayisi kabiliyetlerini geliştirerek savunma sanayisi alanında iş birliği sağlamaktır.

MADDE II
KAPSAM

Bu Anlaşma; Tarafların yetkili makamları ve/veya savunma sanayisi kuruluşları arasındaki savunma sanayisi alanında karşılıklı iş birliği faaliyetlerine ilişkin esas ve ilkelerini kapsamaktadır.

MADDE III TANIMLAR

1. "Anlaşma"; Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kongo Cumhuriyeti Hükümeti arasındaki Savunma Sanayisi İş Birliği Anlaşmasını ifade eder.
2. "Savunma Sanayisi Mal ve Hizmetleri"; ilgili lojistik destek ile birlikte silâhları ve askeri teçhizatı ve bunların araştırma, geliştirme ve üretimi için gerekli malzemeyi ve hizmeti ifade eder.
3. "İş Birliği"; bu Anlaşma çerçevesinde, her iki Tarafın kendi ilgili yasalarına ve düzenlemelerine uygun olacak şekilde mütakabiliyet esasına dayalı olarak üstlendikleri faaliyetleri ifade eder.
4. "Resmî Görev", bu Anlaşma veya bu Anlaşmaya istinaden yapılacak diğer anlaşmalar uyarınca kararlaştırılacak görevi ifade eder.
5. "Gönderen Devlet"; Kabul Eden Devletin ülkesine bu anlaşmanın amaçları doğrultusunda personel, malzeme ve teçhizat gönderen Devleti ifade eder.
6. "Kabul Eden Devlet"; bu Anlaşmanın uygulanması için gönderen devletin personel, malzeme ve teçhizatını ülkesine kabul eden Devleti ifade eder.
7. "Misafir Personel"; bir Tarafın, bu Anlaşmanın uygulanması için karşı Taraf ülkesine gönderdiği asker ve/veya sivil görevlileri ifade eder.
8. "Yakınlar"; Misafir Personelin Gönderen Devletin yasalarına göre bakmakla yükümlü olduğu eş ve çocuklarını ifade eder.
9. "Karma Komisyon"; bu Anlaşmanın hükümlerinin uygulanması, değerlendirilmesi ve gerektiğinde yapılacak değişikliklere ilişkin görevleri yürüten, üyeleri Türkiye Cumhuriyeti Millî Savunma Bakanlığı ve Kongo Cumhuriyeti Devlet Başkanlığında Millî Savunmadan Sorumlu Bakanlık temsilcilerinden oluşan ve her iki tarafın eşit düzeyde temsil edileceği Komisyonu ifade eder.
10. "Üçüncü Taraf"; bu Anlaşmaya Taraf olmayan, iş birliği yapılabilecek devlet, hükümet, uluslararası organizasyon ya da o devlet, hükümet ve uluslararası organizasyonların diğer yasal kişileri ya da temsilcilerini kapsar.
11. "Kalite Güvencesi"; savunma ürünlerinin veya hizmetlerinin Taraflar arasında mutabık kalınan prosedür, standart, norm ve ilgili teknik şartnamelere bağlı olarak üretim, performans ve kullanım gereklerine uygunluğunu güvence altına alan tüm faaliyetleri kapsar.
12. "Kaynak Taraf"; Gizlilik Dereceli Bilgi, Belge veya Malzemenin yetkisi altında üretildiği Taraf veya uluslararası kuruluşu ifade eder.
13. "Gizlilik Dereceli Bilgi, Belge ve Malzeme"; şekli veya tipine ya da gönderilme metoduna bakılmaksızın, sınıflandırma işareti ile işaretlenen ve ulusal güvenlik çıkarlarından dolayı ve ulusal yasalara uygun olarak yetkisiz erişime, kullanıma veya imhaya karşı koruma gerektiren herhangi bir bilgi, belge veya malzemeyi ifade eder.
14. "Tesis Güvenlik Belgesi"; bir tesiste bulunan veya bulunabilecek Gizlilik Dereceli Bilgi, Belge ve Malzemenin veya tesiste yürütülen gizlilik dereceli projenin fiziki güvenliklerinin sağlanması için, tesisin bulunduğu yer ve çevre şartları ile maruz kalabileceği dış ve iç tehditler göz önüne alınarak projelendirilmiş olan koruma önlemlerinin, istenilen gizlilik derecesine uygun bulunduğunu gösteren resmî belgeyi ifade eder.

15. "Bilmesi Gereken Prensibi"; herhangi bir konu veya işi; ancak, görev ve sorumlulukları gereği; öğrenmekle, incelemekle, gereğini yerine getirmekle ve korumakla sorumlu bulunanların yetkisi düzeyinde bilgi sahibi olması ve nüfuz etmesini ifade eder.

16. "Kişi Güvenlik Belgesi"; bir şahsın, Gizlilik Dereceli Bilgi, Belge ve Malzeme veya gizlilik dereceli projeye, Bilmesi Gereken Prensibi çerçevesinde nüfuz edebilmesini veya bunların muhafaza edildiği ya da yürütüldüğü gizlilik dereceli yerlere giriş iznini sağlayan belgeyi ifade eder.

17. "Fikri ve Sinaî Mülkiyet Hakları" taraf ülkelerde onaylanan sınai, bilimsel, edebi ve sanatsal alanlarda icatlara ilişkin tüm hakları ve telif hakkını (patent hakları dâhil), kayıtlı ve kayıtsız ticari markaları (hizmet markası dâhil), kayıtlı ve kayıtsız tasarımları, gizlilik dereceli bilgileri (ticari sırlar ve teknik bilgiler), sirküler tasarımlar ve fikri mülkiyetten kaynaklanan diğer hakları ifade eder.

MADDE IV İŞ BİRLİĞİ ALANLARI

Taraflar savunma sanayisi ile ilgili olarak aşağıdaki alanlarda iş birliği yapabileceklerdir:

1. Tarafların Silâhlı Kuvvetlerince ihtiyaç duyulan yedek parça, alet, savunma malzemesi, askeri sistemler, teknik gösterimler ve teknik teçhizatla ilişkin ortak araştırma, geliştirme, üretim ve modernizasyon için uygun koşulların sağlanması,
2. Tarafların topraklarında askerî teçhizat alanında ortak araştırma, geliştirme ve üretim projeleri sonuçlarının uygulanması,
3. Savunma sanayisi mal ve hizmetleri alanında araştırma, üretim ve tasarım,
4. Her iki tarafın alet ve teçhizatının modernizasyonunun yanı sıra savunma sanayisi ürün ve hizmetlerinin üretimi ve tedariki alanlarında karşılıklı yardımlaşma,
5. Silâh ve askerî teknik teçhizatın ve bunların parçalarının ortak üretimi ve daha da geliştirilmesi amacıyla; tarafların uygun birimleri arasındaki anlaşmaların sonuçlandırılmasının teşvik edilmesi,
6. Kalite Güvencesinde taraflarca kullanılan savunma sanayisi standartları hakkında (standartlarıyla) ilgili bilgi ve ilgili doküman ile bilimsel ve teknik bilgilerin mübadelesi,
7. Ortak projelerde üretilen nihai ürünlerin, tarafların uluslar arası yükümlülüklerine hâlel getirmeksizin, üzerinde mutabık kalınan üçüncü taraflara satışı,
8. İki ülke Silâhlı Kuvvetleri envanterinde bulunan ihtiyaç fazlası savunma sanayisi ürün ve hizmetlerinin satılması, alınması veya başka ürün ve hizmetler ile mübadele edilmesine yönelik ortak iş birliği yapılması,
9. Tarafların savunma sanayisi şirketleri ve kurumları arasında temasların, araştırma merkezlerine yapılacak teknik ziyaretlerin ve personel değişimlerinin teşvik edilmesi,
10. Taraflardan birinin ülkesinde ya da her iki tarafça müştereken üretilen ya da geliştirilen askerî ve savunma teçhizatlarının tedariki,

11. Her iki tarafın ve mutabık kalındığı takdirde üçüncü devletlerin de savunma sanayisi ürünlerine ilişkin üretim, geliştirme, teknoloji ve modernizasyon ortak programları için koşulların oluşturulması,
12. İki ülke arasında ortak veya benzer ihtiyaç olan teçhizatın üretimini yapmak için savunma sanayisi alanında bilimsel kaynaklara dayalı ortak araştırma ve geliştirme projelerinin uygulanması ve bu hususu kapsayan çalışmaların iki ülke arasında imzalanacak Savunma Araştırma Geliştirme ve Teknoloji Alanında İş Birliği Mutabakat Muhtırası kapsamında yürütülmesi,
13. Üçüncü Taraflar için ortak üretim ve geliştirme konusunda Taraflar arasında mutabık kalınan anlaşmaların sonuçlandırılmasının teşvik edilmesi,
14. Bu Anlaşma çerçevesinde Taraflar arasında yapılan savunma sanayisi ürünlerinin tedarik ve üretim anlaşmalarının sonuçlandırılmasının teşvik edilmesi,
15. Tarafların yetkisi dâhilinde askerî teknik kurumlar, savunma sanayisi firmaları ve bakım-onarım tesisleri arasında iş birliği yapılması,
16. Her iki ülkede düzenlenen savunma sanayisi fuarları ve sempozyumlarına karşılıklı katılım sağlanması.

MADDE V UYGULAMA ESASLARI

1. Taraflar, kural olarak, sadece kendi savunma sanayileri ile ilgili konularda iş birliği yapacaklardır. Üçüncü Tarafların ilgi sahasına giren konuların iş birliğine dâhil edilmesi karşılıklı anlaşma sonucuna göre mümkün olabilecektir.
2. İş birliği, tarafların çıkar ve ihtiyaçları göz önünde bulundurularak, karşılıklılık ilkesine bağlı olarak tesis edilecektir.
3. Karma Komisyon Toplantısına ilişkin faaliyetler, toplantının öngörülen tarihinden en az üç ay önce kabul eden devletin eş başkanı tarafından yapılacak olan resmî davet aracılığı ile başlatılacaktır.
4. Taraflar, üçüncü ülkelerin ortak üretim projelerine davet edilmesi konusunu, karşılıklı anlaşmaya göre değerlendirip, karar alacaklardır.
5. İş birliği alanlarına ilişkin uygulamanın ayrıntıları uygulama protokolleri ile belirlenecektir.
6. Herhangi bir uygulama protokolünün feshedilmesi durumunda Taraflar fesih bildirisiinden önce başlanmış bütün yükümlülükleri tamamlamayı kabul ederler. Herhangi bir uygulama protokolünün fesih bildirisi taraflarca müşterek sonuçlandırılacak ve yerine getirilmiş ve getirilmemiş yükümlülüklerin listesini de içerecektir.
7. Taraflar, bu Anlaşma kapsamında yapacakları anlaşma ve protokollerde bu Anlaşma hükümlerini dikkate alacaklardır.

8. Yazılı ön onay alınmaksızın hiçbir taraf bu Anlaşma ya da bu Anlaşma kapsamında yapacakları anlaşma veya protokoller uyarınca hibe edilecek, satılacak ya da ortak üretilcek malzeme, teknik bilgi ve belgeyi üçüncü bir tarafa transfer etmeyecektir.

MADDE VI YETKİLİ MAKAMLAR

Bu Anlaşmanın uygulanması için yetkili makamlar;

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti İçin : Türkiye Cumhuriyeti Millî Savunma Bakanlığı,
Kongo Cumhuriyeti Hükümeti İçin : Devlet Başkanlığında Millî Savunmadan Sorumlu Bakanlığı,

MADDE VII KARMA KOMİSYON

1. Bu Anlaşmanın hükümlerinin uygulanması ve amaçlarına ulaşması için, üyeleri Türkiye Cumhuriyeti Millî Savunma Bakanlığı ve Kongo Cumhuriyeti Devlet Başkanlığında Millî Savunmadan Sorumlu Bakanlık temsilcilerinden meydana gelen ve her iki tarafın eşit düzeyde temsil edileceği bir Karma Komisyon (Bundan sonra "Komisyon" olarak belirtilecektir) oluşturulacaktır.

2. Komisyonunda Türkiye Cumhuriyeti Millî Savunma Bakanlığı heyetine, Millî Savunma Bakanlığı Müsteşar Teknoloji ve Koordinasyon Yardımcısı ve Millî Silâhlanma Direktörü; Kongo Cumhuriyeti heyetine Askeri İşbirliği ve Stratejik İşler Genel Müdürü başkanlık edecektir.

3. Komisyonun faaliyetlerini düzenlemek ve koordine etmekle görevli temas noktaları;

- Türkiye Cumhuriyeti Millî Savunma Bakanlığı Savunma Sanayii Dış İlişkiler Dairesi Başkanlığı,

- Kongo Cumhuriyeti Devlet Başkanlığında Millî Savunmadan Sorumlu Bakanlığı Askeri İşbirliği ve Stratejik İşler Genel Müdürlüğüdür.

4. Komisyonunda her bir tarafın üye sayısı yediyi aşmayacaktır. Gerektiğinde Komisyona, uzman personel dâhil edilebilecektir.

5. Bu Anlaşma kapsamında Komisyonun görev ve yetkileri;

a. Bu Anlaşmanın IV'üncü Maddesine göre, somut iş birliği alanlarını tespit etmek ve tanımlamak,

b. Birlikte gerçekleştirilecek projeleri seçmek ve müşterek projelerin uygulanmasına yönelik en uygun iş birliği şekil ve metotlarını tanımlamak,

c. Tarafların olası ortakları olabilecek yerel firmaları tespit etmek ve seçmek,

d. Müşterek programların uygulanması sırasındaki iş birliği teklifinin gerçekleştirilmesi amacıyla bilgileri mübadele etmek,

- e. Üçüncü ülkelerin ortak projelere katılması konusundaki teklif, tavsiye ve görüşleri ilgili makamlara sunmak,
- f. Onaylanmış proje ve kararların gerçekleştirilmesi için gerekli belgelerin hazırlanması ve yayımlanmasını sağlamak,
- g. Onaylanmış projelerin ve kararların gerçekleştirilmesini düzenli olarak kontrol etmek,
- h. Bu Anlaşmanın uygulanmasını değerlendirmek ve gerektiğinde Anlaşmada yapılacak değişikliklere ilişkin teklifleri müzakere etmektir.

6. Komisyon Toplantısı gündemindeki tüm konular toplantıdan en az 60 gün önce belirlenmiş ve koordine edilmiş olacaktır. Heyet Başkanları Komisyon Toplantısında gündeme gelmesi istenen soru ve konular hakkında birbirlerini haberdar edeceklerdir.

7. Komisyon müşterek olarak mutabık kalınan tarihlerde en az üç yılda bir olmak üzere dönüşümlü olarak toplanacaktır. Komisyon, üzerinde mutabık kalınmış gündemi görüşmek üzere, söz konusu toplantının düzenlenmesinden sorumlu heyetin başkanı tarafından toplantıya çağırılacaktır.

8. Komisyon, bu Anlaşmanın yorumlanmasından ve uygulanmasından doğacak uyuşmazlıkları, görüşmeler suretiyle XIX'inci Madde uyarınca çözüme kavuşturacaktır.

MADDE VIII

FİKRİ VE SİNAİ MÜLKİYET HAKLARININ KORUNMASI

1. Tarafların Fikri ve Sinaî Mülkiyet Hakları, kendi sınırları içinde üretim hakları, üretim lisansının verilmesi, üçüncü ülkelere satış, ortak projeler çerçevesinde gerçekleştirilen buluşlar ve yeni ürüne ait patentlerin korunmasıyla ilgili hak ve yükümlülükleri; her bir proje için yapılacak uygulama anlaşmaları ile belirlenecektir. Bu Anlaşma her bir ülkenin telif haklarına ilişkin yürürlükteki mevzuatları ve uluslar arası anlaşmaları dikkate alacaktır.

2. Bu anlaşmalarda; araştırma, geliştirme, üretim, tedarik, teknik hizmet, personel desteği ve altyapı hizmetlerinden kaynaklanan masraflarından doğacak karşılıklı borç ve alacaklarının tasfiye şekli, yeri, zamanı ve şartlarına ilişkin esas ve usuller ile mali ve hukukî yükümlülükler ayrıntılı olarak belirtilecektir.

3. Savunma sanayisi ile ilgili malzemenin veya Taraflar arasında karşılıklı değişilen bilgilerin, üçüncü bir tarafa verilmesi veya yayımlanması ancak veren tarafın yazılı izniyle mümkün olacaktır.

4. Taraflar bu Anlaşma çerçevesinde diğer bir Tarafça verilen bütün malzeme, ürün ve bilginin yeniden üretimi, kopya edilmesi, kullanılması veya dağıtılması ile ilgili telif haklarına ve diğer sınırlamalara riayet edeceklerdir.

5. Fikri ve Sinaî Mülkiyet Haklarının korunmasına ilişkin Anlaşma ile oluşturulan yükümlülükler işbu Anlaşmanın sona ermesinden sonrada uygulanmaya devam edecektir.

MADDE IX
GİZLİLİK DERECELİ BİLGİ, BELGE VE MALZEMENİN GÜVENLİĞİ

1. Taraflar, aşağıdaki tabloda gösterilen güvenlik sınıflandırma seviyelerinin eşdeğerliğini ve güvenlik sınıflandırma seviyelerine uygunluğunu kabul ederler:

TÜRKÇE:	İNGİLİZCE:	FRANSIZCA:
ÇOK GİZLİ	TOP SECRET	TOP SECRET
GİZLİ	SECRET	SECRET
ÖZEL	CONFIDENTIAL	CONFIDENTIEL
HİZMETE ÖZEL	RESTRICTED	RESTREINT
TASNİF DIŞI	UNCLASSIFIED	NON CLASSIFIÉ

2. Her bir Taraf, bu Anlaşmaya dayanarak alınan, Gizlilik Dereceli Bilgiyi kendi ulusal güvenlik sınıflandırma seviyesi ile yukarıdaki tabloda gösterilen eşdeğer işaretlere uygun olarak işaretlemeyi taahhüt ederler.

3. Taraflar; karşılıklı iş birliğinin bir sonucu olarak üretilen ya da transfer edilen Gizlilik Dereceli Bilginin korunması için kendi ulusal kanunları ve bu Anlaşma uyarınca gerekli tüm tedbirleri alacak ve bu tür bilgiyi de en azından kendi Gizlilik Dereceli Bilgisini korudukları eşdeğer güvenlik seviyesinde korumayı sağlayacaklardır.

4. Alan Taraf, Gizlilik Dereceli Bilgiyi Kaynak Taraftan yazılı ön izin almaksızın bir Üçüncü Tarafa transfer etmeyecektir.

5. İş birliği kapsamında mübadele edilen veya üretilen Gizlilik Dereceli Bilginin özel firmalara verilmesi, açıklanması veya bu firmalara ait tesislerde bulundurulması hâlinde, bu firmaların ülkesindeki yetkili güvenlik makamından alınmış uygun seviyeli Tesis Güvenlik Belgesi olma şartı aranacak ve bu tür bilgi sadece, tam olarak yetkilendirilmiş ve yetkili güvenlik makamından uygun Kişi Güvenlik Belgesi almış şahıslara, Bilmesi Gereken Prensibine uygun olarak açıklanabilecektir.

6. Bu Anlaşma kapsamında, Tarafların ülkesindeki yetkili güvenlik makamları ve/veya kuruluşlar arasında mübadele edilen ve/veya karşılıklı iş birliği ile üretilen Gizlilik Dereceli Bilgi, sadece transfer edilme amacına uygun olarak kullanılacaktır.

7. Gizlilik dereceli bilgilerin korunması ve bunların ifşasının önlenmesine ilişkin Anlaşma ile oluşturulan yükümlülükler işbu Anlaşmanın sona ermesinden sonrada uygulanmaya devam edecektir.

8. Gizlilik dereceli bilgilere verilen güvenlik sınıflandırmalarının seviyesi sadece Kaynak Tarafça değiştirilebilir. Bu tür karar; Kaynak Tarafça, onu uygulayacak olan alan Tarafa yazılı olarak derhâl bildirilecektir. Her iki taraf da gizlilik dereceli bilgileri veren tarafın yazılı onayı olmaksızın gizlilik dereceli bilgilerin gizlilik derecesinde değişiklik yapmayacaktır.

9. Tarafların karşılıklı iş birliği sürecinde üretilen bilgiye verilecek güvenlik sınıflandırma seviyesi, sadece karşılıklı onay ile belirlenecek, değiştirilecek veya iptal edilecektir. Bu tür bilgiye verilecek güvenlik sınıflandırma seviyesi konusunda anlaşmaya varılmazsa, Taraflar, herhangi biri tarafından önerilen daha yüksek seviyeyi kabul edeceklerdir.

10. Gizlilik Dereceli Bilgi, Taraflar arasında, belirtilen hükümetten hükümete diplomatik kanallar veya Tarafların yetkili güvenlik makamları ile mutabık kalınan diğer kanallar ile iletilecektir.

11. "ÖZEL" veya daha yüksek seviyeli Gizlilik Dereceli Bilginin transferi, her bir proje için hazırlanacak proje güvenlik talimatında tanımlanacak usul ve esaslara göre gerçekleştirilecektir.

12. "ÖZEL"e kadar işaretlenen Gizlilik Dereceli Bilgi ve Malzeme ulusal yasalara uygun olarak imha edilecektir.

13. Diğer Tarafın bir kuruluşu ile bir gizlilik dereceli sözleşme yapmak isteyen ya da kendi kuruluşlarının birine bir gizlilik dereceli proje kapsamında diğer Tarafın topraklarında bir gizlilik dereceli sözleşme yapmasına yetki vermek isteyen bir Taraf, teklif edilen kuruluşun ilgili güvenlik sınıflandırma seviyeli Gizlilik Dereceli Bilgiye erişim yetkisi veren bir Tesis Güvenlik Belgesine sahip olduğuna ilişkin, kendi yetkili güvenlik makamı vasıtasıyla diğer Tarafın yetkili güvenlik makamından önceden yazılı izin alacaktır.

14. "ÖZEL" ve daha yüksek seviyede Gizlilik Dereceli Bilginin kullanıldığı her bir proje için imzalanacak sözleşmeye ek olarak, proje kapsamında güvenliğin sağlanmasına yönelik alınması gereken tedbirleri içeren bir proje güvenlik talimatı hazırlanacaktır.

15. Gizlilik Dereceli Bilginin fiili veya şüpheli olarak ihlal edilmesi veya bu tür bilginin yetkisiz bir kişiye açıklanması hâlinde, ihlal veya açıklanmanın olduğu yerdeki Taraf, kendi ulusal yasalarına uygun olarak gerekli tüm tedbirleri alacak ve bu durum ile alınan tedbir ve sonuçları hakkında diğer Tarafı derhal bilgilendirecektir.

16. Gizlilik Dereceli Bilgiye veya bunların muhafaza edildiği veya işlendiği alanlara nüfuzu gerektiren ziyaretler, sadece, ziyaretçinin uygun gizlilik seviyesinde Kişi Güvenlik Belgesi ve bilmesi gereken prensibinin olması koşuluyla ev sahibi ülkenin yetkili güvenlik makamından ön yazılı izin alınmasından sonra uluslararası ziyaret prosedürleri çerçevesinde gerçekleştirilecektir.

17. Taraflardan her birinin yetkili güvenlik makamınca kendi ulusal kurallar ve mevzuatlarına uygun olarak verilen Kişi Güvenlik Belgesi ve Tesis Güvenlik Belgesi, karşılıklı iş birliği projeleri kapsamında diğer Tarafın yetkili güvenlik makamınca tanınacaktır.

MADDE X KALİTE GÜVENCESİ

Taraflarca mutabık kalınması halinde, Kalite Güvencesi konusunda iş birliği Taraflar arasında akdedilecek müstakil bir anlaşma ile düzenlenecektir. Söz konusu Anlaşmanın imzalanmasına ve yürürlüğe girinceye kadar, konuya ilişkin usul ve genel esaslar, tarafların ilgili kuruluşları arasında kendi mevzuatlarına uygun olarak yapılacak özel hukuka tabi sözleşmeler ile belirlenecektir.

MADDE XI **TARAFLARIN DİĞER ULUSLARARASI ANLAŞMALARDAN** **DOĞAN TAAHHÜTLERİ**

Bu Anlaşmanın hükümleri, her iki ülkenin taraf olduğu diğer uluslararası anlaşmalardan doğan taahhütlerini etkilemeyecek ve diğer devletlerin çıkarlarına, güvenliklerine ve ülke bütünlüklerine karşı kullanılmayacaktır.

MADDE XII **HUKUKİ HUSUSLAR**

1. Misafir Personel ile Yakınları; giriş, ikamet ve çıkış dâhil, Kabul Eden Devlet ülkesinde bulundukları sürece Kabul Eden Devletin yürürlükteki yasalarına ve düzenlemelerine tabi olacaklardır.
2. Cezai yargılama yetkisi Kabul Eden Devlette olacaktır. Ancak, Kabul Eden Devletin yargı yetkisinin kullanılacağı hallerde, hüküm içeriği Gönderen Devletin mevzuatında bulunmayan bir cezayı öngörmekte ise, her iki ülke mevzuatında yer alan veya taraflar için uygun olan ceza uygulanacaktır.
3. Kabul Eden Devlet, Misafir Personel ve Yakınlarının gözetimine alınması veya tutuklanması halinde Gönderen Devleti derhal durumdan haberdar edecektir.
4. Misafir Personel veya Yakınlarından herhangi birinin Kabul Eden Devlette yasal bir soruşturmaya veya yargılamaya muhatap olması durumunda, bu kişi Kabul Eden devlet vatandaşlarına sağlananlardan az olmamak koşulu ile genel olarak kabul edilmiş hukuki korumadan istifade etme hakkına sahip olacaktır.
5. Kabul Eden Devletin kanunlarını ihlal ettikleri takdirde, Misafir Personelin faaliyetlerine son verilebilecektir.

MADDE XIII **İDARİ KONULAR**

1. Misafir Personele, bu Anlaşmada belirlenmiş olanlar veya bu Anlaşma uyarınca imzalanacak protokoller, mutabakat muhtıraları ve teknik düzenlemelerle belirlenecekler dışında görevler verilmeyecektir.
2. Gönderen Devletin Askeri Personeli, görev yerlerinde kendi üniformalarını giyecektir.
3. Bu Anlaşmada belirtilen faaliyetlerin icrası sırasında, lüzumlu hallerde Kabul Eden Devlet gerekli teçhizatı sağlamak için gerekli çabayı gösterecektir.

MADDE XIV **MALİ KONULAR**

1. Bu Anlaşmanın kapsamında bulunan iş birliği faaliyetlerinin icrası maksadıyla görevlendirilen Misafir Personelin maaş, konaklama, yemek hizmeti, ulaştırma, gündelik ve diğer mali haklarından, Gönderen Devlet sorumlu olacaktır.
2. Faaliyetlerin ücretsiz olarak veya cari/indirilmiş ücret karşılığında düzenlenmesine Kabul Eden Devlet karar verecektir.

3. Misafir Personel Kabul Eden Devleti kesin olarak terk ederken kendi borçları ile Yakınlarının borçlarını tasfiye edecektir. Acil geri çekilme halinde, Misafir Personel ve Yakınlarının borçları Kabul Eden Devlet tarafından düzenlenecek faturaya istinaden Gönderen Devlet tarafından ödeme tarihindeki döviz kuru üzerinden ABD Doları olarak ödenecektir.

4. Misafir Personel ve Yakınları, giriş, kalış ve çıkışları süresince, Kabul Eden Devletin yürürlükteki vergi mevzuatına tabi olacaklardır.

MADDE XV SAĞLIK HİZMETLERİ

1. Misafir Personel ve Bakmakla Yükümlü Olduğu Aile Bireyleri, belirtilen ücretlerin ödenmesi mukabilinde ve Kabul Eden Devlette kullanımda olan tesislerde Kabul Eden Devletin askeri personeli ile personelin bakmakla yükümlü olduğu kişilere sağlanan hizmetlere benzer şekilde, Kabul Eden Ülkenin hastanelerinde tıbbi bakım, ilkyardım ve dış bakımı olanaklarından yararlanma hakkına sahip olacaklardır.

2. Misafir Personel ve Bakmakla Yükümlü Olduğu Aile Bireylerinin ilaç ve herhangi bir uzun süreli tıp hizmeti ile hastaların kendi ülkelerine gönderilmesi dahil her türlü tıbbi masrafları Gönderen Devlet tarafından karşılanacaktır.

3. Kabul Eden Devletin sivil kurumlarının sağladığı sağlık hizmetlerine ilişkin tüm masrafları Misafir Personelin kendisi karşılamalıdır.

MADDE XVI DİĞER HUSUSLAR

1. Gönderen Devlet, gerekli gördüğü zaman, personelini geri çağırma hakkını saklı tutar. Kabul Eden Devlet, böyle bir talebi alır almaz, personelin dönüşü için bütün tedbirleri alacaktır.

2. Bir Misafir Personelin veya bir Yakınının ölümü halinde, Kabul Eden Devlet Gönderen Devleti bilgilendirecek, cenazeyi ülkesindeki en yakın uluslar arası havaalanına nakledecek ve sevk edilene kadar uygun sıhhi koruma tedbirlerini alacaktır.

MADDE XVII ZARAR / ZİYAN VE TAZMİNATLAR

1. Taraflardan her biri, Misafir Personelin görevini yerine getirdiği sıradaki fiillerinden ötürü, karşı tarafın mallarına verilen zararları tazmin edecektir.

2. Kabul Eden Devletin ve üçüncü şahısların mallarına, kasten veya ihmale dayalı olarak verilebilecek zarar ve ziyanlara ilişkin tazminat taleplerinin çözülmesinde Kabul Eden Devletin kanunları uygulanacaktır.

3. Taraflar, kasıt veya ihmal bulunmadıkça, misafir personelin Resmi Görevlerini yerine getirirken üstlendiği hizmetten ötürü yaralanması veya ölümü halinde diğer Tarafa karşı taleplerinden feragat edeceklerdir. Buna karşın, Misafir Personelin Resmi Görevlerini yerine getirirken üstlendiği hizmet sırasında kişisel kusuru bulunmaksızın yaralanması halinde Kabul Eden Devlet tüm tedavi masraflarını üstlenmeyi taahhüt eder.

MADDE XVIII GÜMRÜK VE PASAPORT İŞLEMLERİ

1. Misafir Personel ile Yakınları, Kabul Eden Devletin ülkesinde, yabancılara ilişkin kurallara tabi olacaktır.

2. Misafir Personel ile Yakınları, Kabul Eden Devletin ülkesine giriş ve çıkışlarında Kabul Eden Devletin yasal mevzuatında öngörülen pasaport ve gümrük işlemleri ile ilgili usullere tabi olacaktır. Kabul Eden Devlet, mevzuatı çerçevesinde gerekli kolaylıkları sağlayacaktır.

MADDE XIX UYUŞMAZLIKLARIN ÇÖZÜLMESİ

1. Taraflar, bu Anlaşmanın yorumlanmasından ve uygulamasından doğacak uyuşmazlıkları, Madde VII uyarınca kurulmuş Komisyonla görüşmeler suretiyle çözüme kavuşturacaklardır.

2. Şayet uyuşmazlık Komisyonla ele alınışını izleyen 90 gün içinde çözülemezse, Türkiye Cumhuriyeti Millî Savunma Bakanlığı Müsteşarı ve Kongo Cumhuriyeti Askerî İşbirliği ve Stratejik İşler Genel Müdürü seviyesinde ele alınacaktır. Bu takdirde, konunun tarafların yetkili makamlarına intikalini izleyen 30 gün içinde görüşmelere başlanacak, müteakip 45 gün içinde sonuç alınamadığı takdirde, Taraflardan her biri XXI'nci Maddenin 2'nci paragrafı uyarınca bu Anlaşmayı sona erdirebilecektir.

MADDE XX TADİL VE GÖZDEN GEÇİRME

Taraflardan her biri gerektiğinde bu Anlaşmanın değiştirilmesi veya gözden geçirilmesini önerebilir. Yazılı önerinin alındığı tarihten itibaren 30 gün içerisinde görüşmeler başlayacaktır. 90 gün içerisinde bir sonuca varılamaz ise, Taraflardan her biri XXI'nci Maddenin 2'nci paragrafı uyarınca bu Anlaşmayı sona erdirebilecektir. Üzerinde mutabık kalınan tadil veya değişiklikler, Bu Anlaşmanın yürürlüğe girişini düzenleyen XXII'nci Maddedeki usul uyarınca yürürlüğe girecektir. Bütün tadilat ve gözden geçirmeler yazılı olarak yapılacaktır.

MADDE XXI YÜRÜRLÜK SÜRESİ VE SONA ERDİRME

1. Bu Anlaşma yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl yürürlükte kalacaktır. Taraflardan herhangi biri diğerine Anlaşmanın yürürlük süresinin bitiminden 90 gün öncesinden yazılı olarak sona erdirmeye bildirimi göndermediği takdirde Anlaşma birbirini izleyen birer yıllık süreler için kendiliğinden uzayacaktır.

2. Eğer bu Anlaşmanın tadilinde veya gözden geçirilmesinde veya bir uyuşmazlığın çözümünde Taraflar arasında bir mutabakat sağlanamazsa Taraflardan her biri 90 günlük yazılı bir ön bildirim ile bu Anlaşmayı sona erdirebilecektir. Fesih işlemi bildirimin diğer Tarafça alınmasından 90 gün sonra yürürlüğe girer.

MADDE XXII
ONAY VE YÜRÜRLÜĞE GİRİŞ

İşbu Anlaşma, Tarafların, anılan belgenin yürürlüğe girmesi için gerekli yasal usullerin tamamlandığını birbirlerine diplomatik yollarla bildirdikleri son yazılı bildirimin alındığı tarihte yürürlüğe girecektir.

MADDE XXIII
METİN VE İMZA

1. Bu Anlaşma Türkçe, Fransızca ve İngilizce dillerinde her biri aynı derecede geçerli olmak üzere ikiye asıl nüsha olarak tanzim edilmiştir. İhtilaf halinde İngilizce metin geçerli olacaktır.
2. Bu Anlaşma, kendi Hükümetlerince gerektiği gibi yetkilendiren ve altında imzaları bulunan kişiler tarafından 15 Kasım 2012 tarihinde Ankara'da imzalanmıştır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ
ADINA

İSMET YILMAZ

MİLLÎ SAVUNMA BAKANI

KONGO CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ
ADINA

CHARLES RICHARD MONDJO

DEVLET BAŞKANLIĞINDA MİLLÎ
SAVUNMADAN SORUMLU BAKAN

